

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
KATASZTRÓFAVÉDELMI INTÉZET
A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

1101 Budapest, X. Hungária krt. 9-11. | Tel: (1) 432-9000
Postai cím: 1581 Budapest, Pf.: 15. | Email: nke@uni-nke.hu

A katasztrófák következményeinek lehetséges felszámolása az épített környezet vonatkozásában

Készítette:

**Ambrusz József c. t.ú. ezredes, tanácsos
egyetemi tanársegéd
KMDI doktorandusz**

ambrusz.jozsef@uni-nke.hu
Nemzeti Közzolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi
Intézet

Budapest, 2015.11.26.

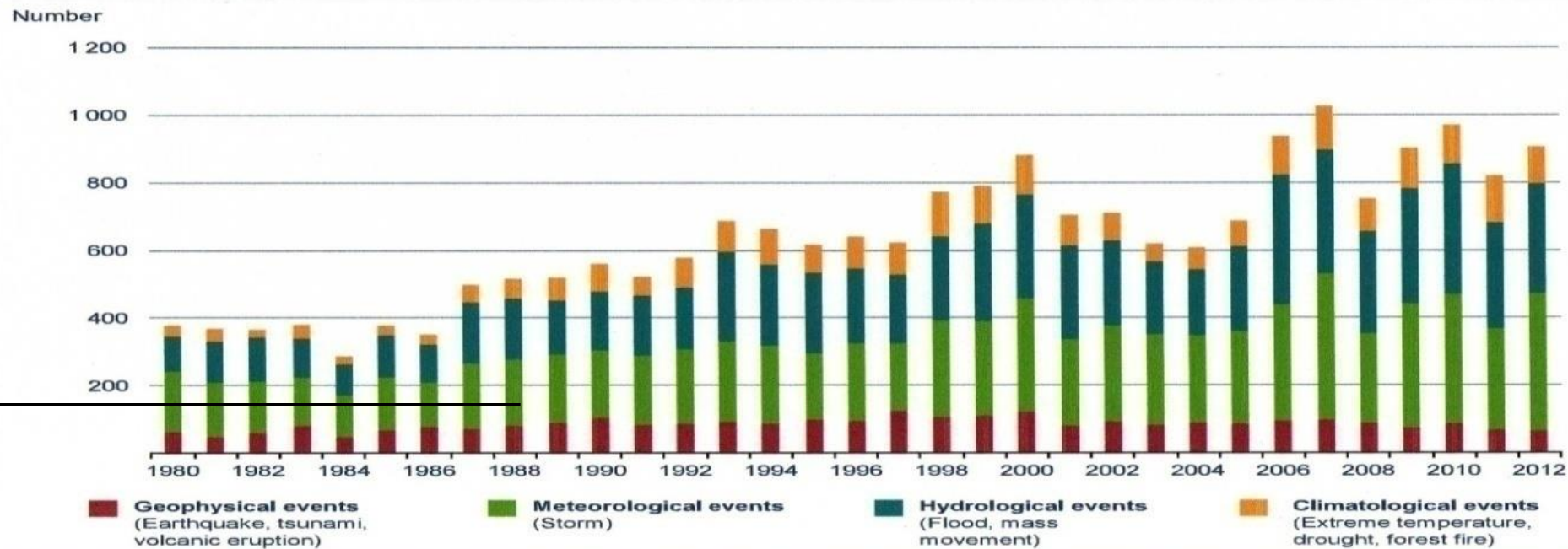
Környezeti elemek

- I. Ökoszisztémák alkotói – föld – víz – levegő – élővilág
- II. **Épített környezet** – települések – infrastruktúrák

} TÁJ

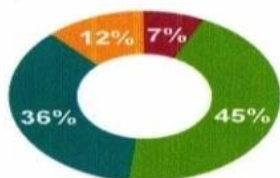
A környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja.

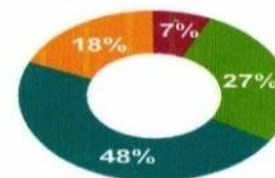
Jelmagyarázat: **geofizikai események**, **meteorológiai események**, **hidrológiai események**, **éghajlati események**
 1. sz. ábra: Természeti katasztrófák világszerte az események számában 1980-2012 [\[1\]](http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Natural%20Catastrophes%20World%20Map%202012.pdf)

[1] Forrás: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Natural%20Catastrophes%20World%20Map%202012.pdf>

905 Loss events

9,600 Fatalities

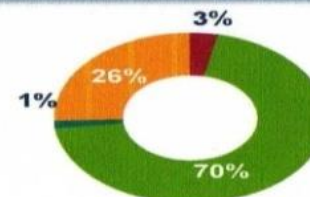

Overall losses* US\$ 160bn

*in 2012 values

Insured losses* US\$ 65bn

*in 2012 values

Geophysical events
(Earthquake, tsunami,
volcanic eruption)

Meteorological events
(Storm)

Hydrological events
(Flood, mass
movement)

Climatological events
(Extreme temperature,
drought, forest fire)

Jelmagyarázat: **geofizikai események**, **meteorológiai események**, hidrológiai események, **éghajlati események**
(905 esemény, 9600 haláleset, 160B USDollár veszteség, 65B USDollár biztosított veszteség)

2.sz. ábra: **Természeti katasztrófák világszerte százalékos eloszlásában 2012**[\[1\]](http://www.munichre.com/site/corporate/get/documents_E1864155777/mr/assetpool.shared/Documents/0_Corporate%20Website/2_Reinsurance/Business/NonLife/Georisks/NatCatService/_Annual%20Statistics/2012/2012_mrnatcatservice_natural_disasters2012_perc_distrib_event_by_type_en.pdf)

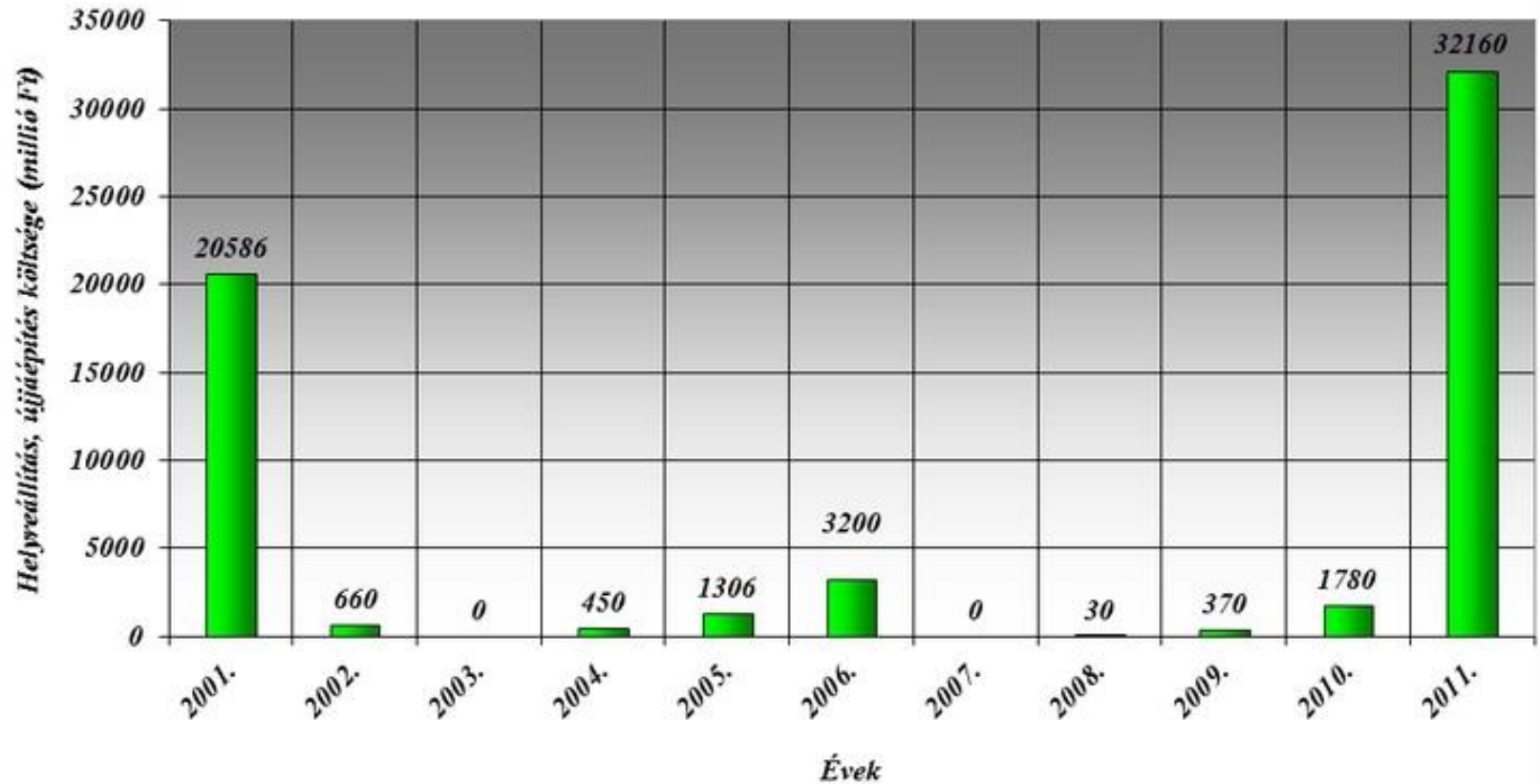

A helyreállítások költségei

[magántulajdonban]

Az elmúlt évtized helyreállítási költségei

Kutatásom fő célkitűzései

- Egyrészt **kutattam** számos, főként Magyarország elsődleges veszélyeztetettségi tényezőjének tükrében hozott példán keresztül a kormányzatok cselekvési programjai elemzésével a **magánszemélyek tulajdonában és az önkormányzati építményekben keletkezett károk enyhítése érdekében kialakított szabályozás előzményeit, indokolását, szükségességét.**
- Gyakorlati tapasztalataimat is felhasználva **törekedtem** a természeti csapások következményeinek felszámolása során használt **kárenyhítés fogalmának meghatározására, pontosítására** a kárenyhítési elvek összehasonlító elemzésével.
- **Feltételeztem**, hogy a mára elkészült, helyreállításra vonatkozó elvek és későbbi gyakorlati alkalmazásuk tapasztalatai, eredményei illetve az azokból levonható következtetések, **a megelőzésre visszahatóan jelentkeznek, egyidejű alkalmazásuk az épített környezetben növelheti az épített környezet biztonságát**, tudatosan átgondolt megelőzési cselekvési programként segítheti az ország fejlődését.

A polgári jogi **kártérítési felelősség** alapvető feltételei a **jogellenesség, felróhatóság**, kár, valamint az okozati összefüggés a kár és a felróható tevékenység vagy mulasztás között.

Polgári jogi megközelítésben a kialakult károk megtérítése/enyhítése szempontjából három alapvető fogalmat különböztetünk meg: **kártérítés, kártalanítás illetve kárenyhítési kötelezettség.**

Kártalanítás esetén a kár ténye ugyan bekövetkezett, ám a károkozás jogszerűen következett be. A kártalanítás tehát nem jogellenes magatartáson alapul, sokszor inkább egy szükséghelyzet következménye.

Kártérítés esetén a kár jogellenes magatartás következménye, felróható, és okozati összefüggés áll fenn a jogellenes magatartás és a kialakult kár között.

Kormányzati kárenyhítés nem kártérítés és nem kártalanítás!

Helyreállítási szempontból két fő ingatlancsoportot különböztetünk meg, a tulajdoni viszony vonatkozásában.

HELYREÁLLÍTÁS

Egyéb
tulajdon

Magántulajdon

(lakóingatlan)

Önkormányzati tulajdon

(építmény)

Központi szervezésben

Önkormányzatok útján

Önkormányzatok támogatása

Vis maior támogatás

Eljárási rend a magántulajdonban lévő lakóingatlanok vonatkozásában

5. TÁMOGATÁSOK ELLENŐRZÉSE

4. TÁMOGATÁSOK MEGKÖTÉSE

3. KÁRFELMÉRÉS

2. A KÁROK BEJELENTÉSE

1. A KORMÁNY ESETI DÖNTÉSE

ELEMI LAKHATÁSI FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA

Megállapítások

1. A magántulajdonú lakóépületekre vonatkozóan jelenleg kialakult **egy teljesen új és részletes szabályozás**, új feladatmegosztás az állami és az önkormányzati szereplők között – a közigazgatás reformjában kialakított új szereplőkkel, a Kormányhivatalokkal–, azonban fontos leszögezni, hogy még nem volt olyan természeti csapás, amely alkalmat adott volna az új jogi és hatásköri helyzet kipróbálására.
2. Az **önkormányzat vis maior esetén támogatást igényelhet** az előre nem látható természeti vagy más eredetű erők által fenyegető veszély bekövetkezésének lehetősége miatt szükségessé váló, **indokolt védekezés kiadásainak részbeni vagy teljes támogatására**, a biztosításból vagy egyéb módon megtérülő károk figyelembevételével – az önkormányzati, helyi nemzetiségi önkormányzati tulajdonban lévő építményt (kötelező önkormányzati, helyi nemzetiségi önkormányzati feladatok ellátását szolgáló vagy önkormányzat által törvény alapján kötelezően működtetett épületet, utat, hidat, kompot, ár- és belvízvédelmi vízi létesítményt, közművet és annak műtárgyait) sújtó, **előre nem látható természeti vagy más eredetű erők által okozott károk helyreállításának részbeni támogatására**.

3. Kárenyhítés lehetséges meghatározása:

A természeti katasztrófák esetében az eddigi kárenyhítésre vonatkozó döntéseket is figyelembe véve, a kárenyhítés fogalmát **a kormány eseti, méltányossági döntési jogkörében meghozott, költségvetési támogatás útján megvalósuló hozzájárulásként** határoztam meg, amelynek célja az adott katasztrófa következtében károsodott, magántulajdonú lakóingatlanokban, a káresemény időpontjában életvitelszerűen lakó, arra rászoruló károsult elemi lakhatási feltételeinek biztosítása, valamint a **közfeladatok ellátását biztosító ingatlanokban működő intézmény számára a közfeladat folyamatos ellátásának biztosítása.**

4. Továbbra is **számolhatunk természeti csapásokkal**, egyre jelentősebb hatással, így az elkövetkezendő időben is keletkezhetnek olyan tömeges károk, amelyek megkövetelik, indokoltá teszik az állami szerepvállalást a tömegesen fedél nélkülivé válók elemi lakhatási feltételeinek megteremtéséhez.

5. A Kat. tv. és különösen az annak végrehajtására kiadott 234/2011. Korm. rendelet a korábbiaknál egyértelműbb, átláthatóbb alapot biztosít a károk enyhítésére, de a korrektebb szabályozás mellett **ösztönözni kell az öngondoskodást, a lakosság fokozottabb felelősségvállalását is.**

6. A további kutatásokat igénylően vizsgálható egy elkülönített Nemzeti Helyreállítási Pénzügyi/Biztosítási Alap létrehozásának lehetősége, a területrendezési-, építésügyi-, és örökségvédelmi szakpolitikákkal harmonizálva, a belügyi igazgatás koordinációjában.

7. A károk digitális felmérése új műszaki megoldást adhat a helyreállításokra vonatkozó eljárási rendben.

Kutatás kiemelt eredményei

- 1. Kárenyhítés képlete:** Állami kárenyhítési összege = tényleges helyreállítás költsége – biztosításból, vagy más módon megtérülő összeg (károsult önereje)
- 2. Egységes Digitális Jelölőrendszer kialakítása**
- 3. Különleges vezetés-irányítási rendszert feltételez**

Saját fejlesztésű Egységes Digitális Jelölőrendszer

KÁRFELMÉRÉSHEZ SZÜKSÉGES ADATOK

A kárt szenvedett építmény címe (irányítószám, településnév, közterület neve, hsz., hrsz.): .....

A tulajdonos neve: .....

Károsodás időpontja: 20..... év ..... hó ..... nap

Az ingatlan érvényes biztosítással rendelkezik? Igen/nem

Amennyiben rendelkezik biztosítással, a biztosításból várhatóan megterülő kár összege: ..... forint

Biztosítási önrész: ..... forint

A károsodott építmény rendeltetése (lakás, garázs, stb.)

Az építményt: ..... kár érte

Az építmény: megsemmisült (összedőlt) károsodott:

- súlyosan

- kisebb mértékben

Az építmény és a károk rövid műszaki ismertetése:

a) az építmény szintszáma: .....

b) alapincizent-e: igen/nem

c) főbb épületszerkezetek: .....

alapozás

anyaga: ..... nincs alap, téglá, beton, egyéb: .....

a kár jellege: ..... süllyedés, repedés, kifordulás, egyéb: .....

falazat

anyaga: ..... vályogtéglá, vert vagy döngölt fal, téglá, egyéb: .....

a kár jellege: ..... repedés, kidőlés, omlás, átázás, egyéb: .....

födém

anyaga: ..... fagerendás, vasbeton gerenda, béléstest acélgerendás, monolit, vasbeton,

egyéb: .....

a kár jellege: ..... repedés, vakolat-leszakadás, szerkezetbomlás,

egyéb: .....

tetőszerkezet

anyaga: ..... fa, egyéb: .....

a kár jellege: ..... teljes tartószerkezeti, gerenda, fedélszék, szaruzat,

egyéb: .....

héjazat

anyaga: ..... nád, cserép, betoncserép, pala, egyéb: .....

a kár jellege: ..... beszakadás, egyéb: .....

Az építmény - az előzetes állapotfelmérés alapján - helyreállítható: igen nem

Az építmény rendelkezik-e építési (fennmaradási) engedéllyel: igen nem

A település (rész) rendelkezik-e jóváhagyott rendezési tervvel: igen

Amennyiben a település (rész) rendelkezik jóváhagyott rendezési tervvel, az építmény annak figyelembevételével épült-e: ..... igen nem

Az építmény:

Komfortfokozata: .....

Hasznos m²: .....

Állandó lakók száma: .....

Épület műszaki állapota a káresemény előtt: karbantartott elhanyagolt

Egyéb beköltözhető ingatlan vonatkozásában a károsult vagy a vele együtt élő személy rendelkezik-e tulajdonjoggal vagy állandó használati joggal?

Igen* nem

*A károsult külön nyilatkozni köteles

Ezen adatlap aláírásával hozzájárulok, hogy személyes adataimat, illetve a fenti ingatlanra vonatkozó adatokat az illetékes helyi önkormányzat, a megyei, fővárosi védelmi bizottság, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és alárendelt szervei, valamint a kárfelmérésben és kárenyhítésben részt vevő további szervek kezeljék és továbbítsák a ..... közzétételben keletkezett károk felmérése céljából.

..... év ..... hó ..... nap

Kárfelmérést végezte és az adatlapot kiállította: .....

Digitális Jelölőrendszer

BEJELENTKEZÉS

DIGITÁLIS JELÖLŐRENDSZER

BEJELENTKEZÉS

A bejelentkezéshez kérjük, adja meg felhasználónevét és jelszavát.

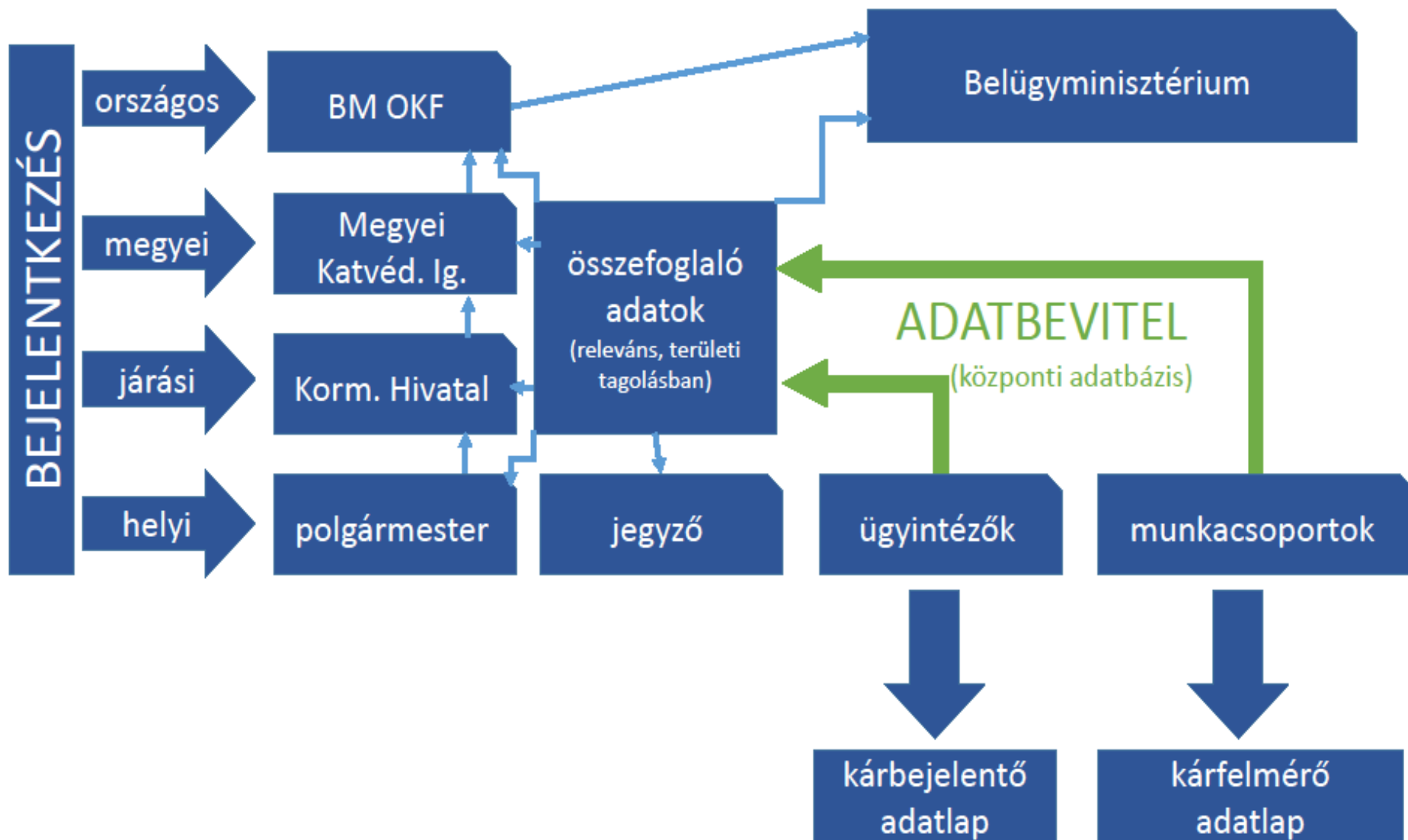

a képen látható kód

BELÉPÉS

ELFELEJTETT JELSZÓ

Adatszolgáltatás, jogosultságok

KARBEJELENTÉS ÖSSZEFOGLALÓ HÍJELNTERÉS

DIGITÁLIS JELÖLŐRENDSZER

KARBEJELENTÉS

-A KARBEJELENTŐ ADATJA-

Név: _____
 Birtokos I. kerület: _____
 Város/település: _____
 Helyrajtszám: _____
 A karbejelentés minősége: _____
 Valószínűség: _____

-AZ INGATLAN CÍME-

Cím: _____
 Helyrajtszám: _____
 Város/település: _____

REGISZTRÁCIÓ

-ÖNKORMÁNYZAT-

-TERÜLETI ILLETÉKESÉG-

Budapest
 Budapest I. kerület
 település

-HIVATALI SZEREPKÖR-

polgármester

-KAPCSOLATTARTÁS-

név: _____
 e-mail cím: _____
 telefonszám: _____

-EGYÉNI HOZZÁFÉRÉS-

egyéni felhasználónév: _____
 egyéni jelszó: _____
 egyéni jelszó megerősítése: _____

MENTÉS

ADATRÖGZÍTÉS

-KATASZTRÓFAESEMÉNY-

2010. évi május-június árvíz
 természeti eredetű
 árvíz

A legnagyobb ártérítések Borsodban, Fejérszabolcokban, Körtény- és Alsó-Tisza vidékén, a Tiszántúlon és a Körösök vidékén alakultak ki. A tavazt folyók ár adása miatt az eddig látszólag 90 százalékos felmeréseket szemint összesen 3119 lakóháza sérült meg csak Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 295 otthon viált lakhatatlanná (forrás: MTH).

-KARBEJELENTÉSI IDŐSZAK-

kezdete: 2015.04.02.
 vége: 2015.04.09.

MÓDOSÍTÁS

-IDEIG-

BEJELENTKEZÉS

DIGITÁLIS JELÖLŐRENDSZER

BEJELENTKEZÉS

A bejelentkezéshez kérjük, adja meg felhasználónevét és jelszavát.

felhasználónév: _____
 jelszó: _____

a képen látható kód

BELÉPÉS **ELFELEJTETT JELSZÓ**

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**

IRODALOM, HIVATKOZÁSOK

Bukovics István: *Katasztrófaigazgatás* ISBN: 978-963-9313-77-4

Bukovics István: *A természeti és civilizációs katasztrófák paradigmatis elmélete*- MTA doktori értekezés Budapest, 2007

Complex Kiadó: *A kártérítési jog magyarázata komment* ISSN 1589-0058 (Szakmai szerkesztő: Fézer)

Fézer Tamás (szerk) *A kártérítési jog magyarázata komment* Complex Kiadó ISSN 1589-0058

Finszter Géza: *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*- NKE 2013 ISBN 978-615-5344-24-4

Kozári László – Simon Ildikó: *A globális klímaváltozással összefüggő katasztrófavédelmi szabályozási, vezetésirányítási, szervezési kérdések vizsgálata*
<http://www.vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan170.pdf>

Patyi András: *Közigazgatás – Alkotmány – Bírászkodás*- Universitas-Győr 2011 ISBN 978-963-9819-60-3

Restás Ágoston: Az UAV katonai alkalmazásának transzfere a polgári alkalmazás felé: *Katasztrófavédelmi alkalmazások, REPÜLÉSTUDOMÁNYIKÖZLEMÉNYEK* 25: (2) pp. 626-635.

Restás Ágoston: A tűzoltásvezető döntéshozatali mechanizmusa; *Védelem*, VIII. Évfolyam 2. szám, Budapest, 2001, ISSN: 1218-2958

Letöltések:

<http://www.slidefinder.net/a/ambrusz/34ambrusz/30413329>

www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/konf2010/.../34.ambrusz.ppt

<http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/magazin/k200607.pdf?rand=118>

http://tuzoltoborze.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=626%3Aaz-arvizkarok-elzetes-ertekbecsele&Itemid=185

Jogszabályok:

1. [Magyarország Alaptörvénye](#)

2. [2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes jogszabályok módosításáról](#)

3. [234/2011. \(11. 10.\) kormányrendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes jogszabályok módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról,](#)

4. [2011. CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről](#)

5. [290/2011. \(XII. 22.\) kormányrendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény végrehajtásáról](#)

6. a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény

7. a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

8. az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény

9. a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény

10. az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet

11. a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény

12. a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény

13. a kedvezményezett térségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet

14. a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló 240/2006. (XI.30.) Korm. rendelet

15. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

16. a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet

17. a vis maior tartalék felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet és 2013. évi módosítása